

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(12)
สารบัญความเห็นและคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	(13)
สารบัญคำสั่งและคำพิพากษา	(14)
บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษา	1
วิธีการศึกษาและขอบเขตของการศึกษา	3
บทที่	
1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐ	4
1.1 พระมหากษัตริย์กับระบอบการปกครอง	4
1.1.1. พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy)	4
1.1.2 พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย (Constitutional Monarchy)	6
1.2 พระมหากษัตริย์กับหลักนิติธรรม.....	11

2.	ประวัติและความเป็นมาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	19
2.1	กำเนิดและพัฒนาการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	19
2.1.1	ประวัติและความเป็นมาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ก่อนปี พ.ศ. 2479 (สำนักงานพระคลังข้างที่).....	19
2.1.1.1	ประวัติของสำนักงานพระคลังข้างที่.....	19
2.1.1.2	แหล่งที่มาของรายได้ หรือพระราชทรัพย์ส่วนพระคลังข้างที่	25
2.1.2	ประวัติและความเป็นมาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หลังปี พ.ศ. 2479	29
2.1.2.1	ประวัติของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	29
2.1.2.2	แหล่งที่มาของรายได้และทรัพย์สินของสำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์	32
2.2	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.	33
2.2.1	โครงสร้างของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	33
2.2.2	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	34
2.2.3	การดำเนินงานกิจการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	35
3.	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์	37
3.1	สาระสำคัญและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์	37
3.1.1	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479	37
3.1.2	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484	40
3.1.3	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	42

3.2	ประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	
	พ.ศ. 2479 เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่าย	
	พระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	47
3.2.1	การจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	48
3.2.2	อำนาจในการใช้สอยทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	51
	3.2.2.1 อำนาจในการใช้สอยทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตาม	
	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	
	พ.ศ. 2479	53
	3.2.2.2 อำนาจในการใช้สอยทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตาม	
	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	
	(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	60
3.2.3	องค์กรบริหารสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	
	(คณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)	64
3.2.3.1	องค์กรบริหารสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	
	ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	
	พ.ศ. 2479	64
3.2.3.2	องค์กรบริหารสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	
	ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	
	(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	65
3.2.4	สิทธิในทางภาษีของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	68
4.	ปัญหาสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	70
4.1	สถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	70
4.1.1	การจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	70
4.1.2	ข้อพิจารณาตามลักษณะการจัดองค์กรภาครัฐ	72
	4.1.2.1 สถานะความเป็นส่วนราชการของสำนักงานทรัพย์สิน	
	ส่วนพระมหากษัตริย์.....	76

4.1.2.2 สถานะความเป็นรัฐวิสาหกิจของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	78
4.1.2.3 สถานะความเป็นองค์การมหาชนหรือองค์การมหาชนอิสระของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	79
4.1.3 ข้อสรุปสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	80
4.1.4 ปัญหาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่เกิดจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์.....	81
4.1.4.1 ปัญหาตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	81
4.1.4.2 ผลจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	84
4.2 องค์การดูแลทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในต่างประเทศ.....	87
4.2.1 องค์การดูแลทรัพย์สินพระจักรพรรดิของประเทศญี่ปุ่น	87
4.2.2 สถานะขององค์การดูแลทรัพย์สินพระจักรพรรดิ.....	89
4.2.3 องค์การดูแลทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ของประเทศอังกฤษ	90
4.2.4 สถานะของสำนักพระราชวังของประเทศอังกฤษ	92
4.3 ปัญหาสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	93
4.3.1 สถานะของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542	94
4.3.1.1 สภาพปัญหา (กรณีนายสุชัย ยอดโพธิ์ทอง).....	94
4.3.1.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	95
4.3.1.3 วิเคราะห์ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	98
4.3.1.4 คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 126/2546 (กรณีนายสุชัย ยอดโพธิ์ทอง)	102
4.3.2 สถานะของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542.....	103

4.3.2.1 คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 60/2544 (นางหลั่น นามโยธิน ผู้ฟ้องคดี กับ สำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกฟ้องคดี)	103
4.3.2.2 คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 484/2547 (นายสหชัย ศุภมิตรภุชญา กับพวกรวม 6 คน ผู้ฟ้องคดี กับ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่ 1 สำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ 2 ผู้ถูกฟ้องคดี)	106
4.3.2.3 วิเคราะห์คำสั่งศาลปกครองสูงสุดทั้ง 2 กรณี	107
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	110
5.1 บทสรุป	110
5.2 ข้อเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	
ก. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์พุทธศักราช 2479.....	127
ข. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484.....	130
ค. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491	131
ง. พระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นภาษีอากรอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2477	134
จ. The Imperial Household Law of 1947	136
ฉ. The Imperial Household Economy Law of 1947	144

ช. ประวัติความเป็นมาของกระทรวงการคลัง.....	149
ประวัติการศึกษา.....	156